

В. І. Гринчуцький, П. М. Леоненко

ВИДАТНИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ВЧЕНИЙ-ЕКОНОМІСТ До 80-річчя академіка НАН України А. А. Чухна

У стислій формі в статті висвітлюються основні досягнення академіка НАН України А. А. Чухна як вченого, педагога, організатора.

Виповнилося 80 років від дня народження видатного українського вченого в галузі економіки доктора економічних наук, професора, академіка НАН України Анатолія Андрійовича Чухна. Водночас ця неординарна подія збіглася в часі із 55-річчям плідної педагогічної, наукової та громадської діяльності А. А. Чухна у славетному Київському національному університеті імені Тараса Шевченка.

А. А. Чухно народився 20 грудня 1926 р. у місті Батури на Чернігівщині в робітничій сім'ї. Тут пройшли його юнацькі роки, змушіння і формування як людини. Звідси ж влітку 1941 р. чотирнадцятирічний юнак разом із сім'єю змушений був переїхати у східні райони Росії. Там він працював на різних роботах у колгоспах, а після закінчення спеціальних курсів – трактористом МТС. Під час служби в Радянській Армії А. А. Чухно у грудні 1944 р. дістав важке поранення і протягом 1944-1945 рр. проходив лікування у військових госпіталях.

Після закінчення з відзнакою економічного факультету Київського державного університету (1951) А. А. Чухно навчався у аспірантурі, одночасно працюючи за сумісництвом асистентом кафедри політичної економії. У 1954 р. він успішно захистив кандидатську дисертацію і отримав науковий ступінь кандидата економічних наук.

Починаючи з 1951 р., А. А. Чухно у Київському університеті послідовно і плідно пройшов усі шаблі викладацьких посад – асистент, викладач, старший викладач, доцент, професор, завідувач кафедри. Наприкінці 1962 р. молодий талановитий учений успішно захистив докторську дисертацію з питань теорії та практики розподілу матеріальних і культурних благ. Йому було присуджено науковий ступінь доктора економічних наук та наукове звання професора. З червня 1963 р., протягом наступних 35 років, учений-педагог очолював кафедру політичної економії гуманітарних факультетів (з 1992 р. – економічної теорії та господарської практики) Київського університету.

© В. І. Гринчуцький, П. М. Леоненко, 2007

Основні віхи життя та діяльності професора А. А. Чухна і список літератури про нього знайшли відображення у новітньому виданні «Академік Анатолій Андрійович Чухно» [1, с. 192-235]. Відзначимо лише, що відомий вчений-педагог працював також деканом факультету міжнародного права і міжнародних відносин (1972-1973), проректором університету з наукової роботи (1979-1985), обирався головою трудового колективу університету (1992-1994). Досягнення А. А. Чухна у науковій роботі знайшли широке суспільне визнання. У 1967 р. вченого обрано членом-кореспондентом, а у 1988 р. – дійсним членом Академії наук УРСР.

Перу видатного українського вченого-економіста належить близько 600 наукових праць, у тому числі 10 індивідуальних та 17 колективних монографій, 12 підручників і навчальних посібників. Нещодавно вийшло фундаментальне трьохтомне видання його творів: «Становлення і розвиток ринкової економіки», «Інформаційна постіндустріальна економіка» та «Становлення еволюційної парадигми економічної теорії».

Наукові здобутки А. А. Чухна відзначені преміями АН України: імені О. Г. Шліхтера (за цикл робіт з актуальних проблем політичної економії, 1988 р.); імені М. І. Тугана-Барановського (за цикл робіт «Проблеми переходу до ринкової економіки», 1995 р.); імені М. В. Птухи (за монографію «Постіндустріальна економіка: теорія, практика та їх значення для України», 2005 р.).

Протягом 1965-1985 рр. А. А. Чухно очолював редколегію республіканського міжвідомчого збірника наукових праць «Питання політичної економії» (вийшло понад 200 випусків). Публікація даного періодичного видання сприяла об'єднанню творчих зусиль вчених України на розробці актуальних питань економічної теорії та практики господарювання.

Більше чверті століття А. А. Чухно незмінно очолював у Київському університеті спеціалізовану вчену раду по захисту докторських і кандидатських дисертацій з економічних наук. Він забезпечив підготовку великого загону висококваліфікованих кадрів для вузів і народного господарства України. Під особистим керівництвом видатного вченого підготовлено 29 докторів і 66 кандидатів економічних наук [1, с. 120].

Наукова діяльність А. А. Чухна характеризується такими принципово важливими особливостями, як тісний та плідний зв'язок наукових досліджень з практикою господарювання і з викладанням економічних дисциплін у вищих навчальних закладах.

Академік А. А. Чухно – визнаний фундатор і керівник української наукової школи «Розвиток і трансформація економічних систем», в межах якої здійснювалися наукові дослідження питань господарського механізму функціонування економічних систем (1976-1980); розвитку економічних систем у зв'язку з науково-технічною революцією (1981-1990); процесів трансформації економічних систем і переходу від командної до ринкової економіки (1991-2006). Ґрунтовне висвітлення наукової діяльності та

здобутків А. А. Чухна подано у ряді новітніх публікацій [див.: 1, с. 3-6, 48-120, 281-294; 2, с. 190-192; 3, с. 17-21].

Самовіддана праця академіка А. А. Чухна відзначена високими нагородами держави: орденом Дружби народів (1982), орденом «За заслуги» III та II ступенів (1996 і 2001), Грамотою (1968) і Почесною грамотою Верховної Ради України (2004). Вчена Рада університету присвоїла йому почесне звання «Заслуженого професора університету» (1999), а Верховна Рада України – «Заслуженого працівника вищої школи України» (1976).

Своє 80-річчя Анатолій Андрійович зустрів у розквіті творчих сил, сповнений наукових пошуків та наснаги. Свідчення цьому – його фундаментальні праці останніх років з проблем теорії і практики трансформації економічних систем, розвитку постіндустріального (інформаційного) суспільства, сучасних економічних теорій обґрунтування стратегії випереджаючого розвитку економіки України та ін.

Життєвий і творчий шлях видатного вченого й педагога, активного громадського діяча, вмілого організатора економічної науки і підготовки висококваліфікованих науково-педагогічних кадрів – це взірць вірного служіння своєму народові, рідній Україні, відданості alma mater – Київському національному університету імені Тараса Шевченка.

В сжатой форме в статье освещаются достижения академика НАН Украины А. А. Чухно как ученого, педагога, организатора.

1. *Академік Анатолій Андрійович Чухно. Життя і діяльність: До 80-річчя від дня народження / Авт. вступ. ст. В. Д. Базилевич / Упоряд. П. І. Юхименко / Відп. ред. П. М. Леоненко. – К.: Київ. нац. ун-т, 2006. – 296 с.*
2. *Наука в Київському університеті імені Тараса Шевченка на зламі тисячоліть. – К.: ВПЦ Київ. ун-т, 2002. – 220 с.*
3. *Розвиток наукових досліджень на економічному факультеті // Наук. записки Київ. нац. ун-ту ім. Т. Шевченка. – Том IV. Економічний факультет. Юридичний факультет. – К.: Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка, КПВД «Педагогіка», 2004. – 202 с.*
4. *Чухно Анатолій Андрійович: Бібліографія до 75-річчя / Вступ. ст. Ю. М. Пахомова / Упоряд. П. І. Юхименко / Відп. ред. П. М. Леоненко. – К.: Мустанг, 2001. – 148 с., порт. – (Біобібліографія учених України / (НАН України)).*
5. *Українська Радянська Енциклопедія. – Т. 12. – Вид. 2-е / Голов. редколегія: М. П. Бажан (голов. ред.) та ін. – К.: Голов. ред. УРЕ, 1985. – С. 355.*
6. *Історія Академії наук Української РСР / Редколегія: Б. Є. Патон (голов. ред.) та ін. – К.: Наук. думка, 1982. – С. 787.*
7. *Леоненко П. М. Самовіддане служіння науці: До 75-річчя академіка НАНУ А. А. Чухна // Історія нар. госп-ва та екон. думки України: Міжвід. зб. наук. праць. – Вип. 33-34 / Редколегія: Т. І. Дерев'янкін (відп. ред.) та ін. – Київ, 2002. – С. 116-120.*

Одержано 22.01.2007.